

27. L'ALMASSERETA

Fig. 1: Ubicació del caseriu en el plànol actual.

Nota: Reproduït d'Ortofoto de la Comunitat Valenciana, 2022u, CC BY 4.0 © Institut Cartogràfic Valencià, Generalitat.

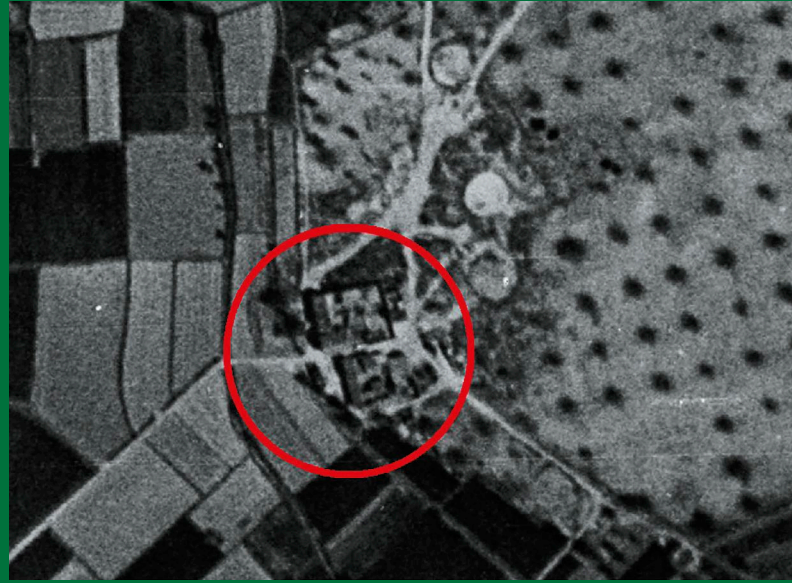

Fig. 2: Ubicació del caseriu en 1956.

Nota: Adaptat d'Ortofoto de 1956-1957 de la Comunitat Valenciana, 2016y, CC BY 4.0 © Institut Cartogràfic Valencià, Generalitat.

Caseriu o barriada que pertany a l'Eliana. No és pròpiament una masia

COORDENADES: *latitud 39.571703, longitud -0.528916*

Se situa a 102 metres d'altitud, al nord de la població de l'Eliana, entre les carreteres de Lliria i Benaguasil en la denominada partida rural de l'Almassereta. Delimitada pels actuals carrers Campés, Recreo i avinguda Manuel Sanchis Guarner, formada per dues illes separades pel carrer Mare de Déu dels Àngels.

HABITADA

L'Almassereta és una barriada de l'Eliana, formada per dues illes de cases, a més d'alguna casa pròxima, cases que, a hores d'ara, es mostren prou modificades respecte del seu aspecte original.

El seu topònim prové de l'almàssera d'oli (molí) que va ser instal·lada en temps dels frares carmelites en la «casa Eliana» i que pertanyé al convent del Carme de València. Aquesta almàssera va estar situada en el, aleshores, número 5 de la barriada.

L'almàssera fou desamortitzada per Mendizábal, sent el marquès de Casa Ramos i de la Fidelidad qui la va adquirir. Per herència, passa del marquès a la seua filla, María de las Nieves, casada amb el marquès de Cáceres i, posteriorment, serien els fills del matrimoni els que la van heretar en juliol de 1920, els quals la van vendre a la senyora Engracia López de Ayala. Fou requisada en 1937, en temps de guerra. Aquesta propietària la veurem citada en les cases número 1, 3 i 5.

La numeració de les cases seguia els nombres imparells, a excepció del número 2 que correspon a una de les dues coves que hi havia.

Algunes de les façanes mostraven la corona del marquès de Casa Ramos damunt del número, com ocorria en altres cases de la població principal. Encara es conserva un dels taullets en l'antiga casa o habitatge número 15.

Hi trobem un registre d'inventaris del «*Convento del Carmen*» continuat en el temps del material que es trobava en aquest lloc, registres que corresponen als anys 1720, 1728, 1754, 1768, 1779, 1783, 1787, 1789, 1791, 1795, 1803, 1827, 1833 i 1835.

La llengua emprada en els documents, a partir del canvi a la dinastia borbònica, fou el castellà, prohibint-se'n l'ús de la llengua autòctona. Per això, fem una relació del material existent en els diferents anys en la llengua en què van ser escrits -castellà- amb alguna permanència de la denominació en valencià que perdura, amb les correccions ortogràfiques que hem considerat necessàries:

Any	Relació del material que apareix en la documentació
1720	-Una prensa, reglón y arque. -Dos prensas, la una compuesta y la otra en Valencia para componer. -Un reglón o piedra de moler la aceituna, con su tramucha, y cuerda de cáñamo. Están en la Puebla. -Doce horcas para la era. -Dos rastros para la era. -Otro rastro con púas de hierro para sacar el estiércol del agua del arroz. -En la Puebla hay dos prensas nuevas con su reglón y demás necesario para hacer aceite y cinco esportinas.
1728	-Una prensa, reglón y argue. -Un reglón, o piedra para moler las aceitunas con su tramucha: pero ahora al presente están en la almazara de la Puebla, que se hizo nueva en tiempo del R.P.M. Almela, siendo prior de este Real Convento de Valencia. -Dos rastros para la era. -Otro rastro con púas de hierro para sacar el estiércol.

1754	-Dos prensas para el aceite en bohuet y sogá. -Cuatro esportinadas. -Un comedor para las mulas. -Un rublón para aceite. -Hecho cargo al caveró del carro que existía en esa oficina, según los inventarios referidos, respondió se había deshecho.
1768	-Dos prensas para aceite con bouet y sogá. -Dos esportinadas. -Un comedor para las mulas. -Una galera con vela. -Un carro sin vela. -Un reblón para aceite.
1779	-Dos prensas para el aceite, la una con el uso <i>rompido</i> -Un reblón corte con su bouet o arque, sogá y demás.
1783	-Dos prensas cortes. -Lo demás como el inventario anterior.
1787	-Se añade una prensa más. -Un reglón nuevo de trompellote. -Una maroma de cáñamo. -En el corral de la Almazara: cuatro cerdos medianos, cuatro pequeños y tres lechonas para criar.
1789	-Cuatro prensas nuevas para aceite -Dos rublones, el uno trompellote -Una maroma de cáñamo con su bohuet. -En el granero de la Almazara: quince orones entre grandes y pequeños y dieciocho talegas.
1791	-Cuatro prensas nuevas para hacer aceite -Dos rublones, el uno de ellos trompellote. -Un bohuet con su maroma -Ocho tinajas. -En el corral de la Almazara: nueve mulas, un mulo, una jumenta, mantas, cabezadas y guarniciones correspondientes y diferentes <i>ainas</i> para el uso de la casa.
1795	-Cuatro prensas nuevas para el aceite. -Dos rublones, el uno trompellote. -Una maroma de cáñamo con su bohuet. -En el granero de la Almazara: diferentes <i>ainas</i> para casa.

1803	-Cuatro prensas para el aceite. -Dos rublones. -Una maroma de cáñamo con diferentes <i>ahinas</i> para la casa.
1827	-Dieciocho tinajas entre grandes y pequeñas -Tres cocíos para colar con embudos y lo necesario. -Una maroma. -Una disparadora de cáñamo -Cuatro o cinco arrobas de aceite clarito -Tres pantalones bastante íntimos -Tres armillas.
1833	-Cuatro prensas. -Maroma. -Disparadora de cáñamo. -Dos reglones de piedra -En el granero: diferentes serones para recoger la oliva.

(ARV,1719-1816).

1835	-Cuatro prensas de arque corriente. -Dos molinos para hacer aceite con piedras, la una derecha y la otra de trompón.

(ARV, 1835).

Vocabulari que apareix en la graella de la documentació de l'Almassereta:

Bouet/Bohuet: Ferramenta que utilitza el fuster, espècie de plana per a fer una regata en les peces que vol encaixar.

Cavero: Obrer dedicat a fer rases de desguàs a les terres de cultiu.

Galera: Carro gran de quatre rodes per a transportar persones o mercaderies amb coberta o tendal de llenç fort.

Trompilot: Rugló, pedra en forma de con truncat que serveix de mola en l'almàssera.

Rugló: Pedra giratòria de forma tronco-cònica de l'almàssera que roda esclafant les olives; també rep dialectalment el nom de *regló*.

Maroma: Corda grossa d'espart o cànem.

Orón/Serón (*cast.*): Oro, seró. Espècie de cistella d'espert, palma o altra matèria, gran i rodó amb dues anses que es col·loca sobre el llom de l'animal de càrrega i que serveix per al transport de mercaderies.

Reglón (*cast.*): Regla gran que usen els obrers per a deixar el terra i les parets planes.

Talega (*cast.*): Sarró. Sac o bossa, ample i curt, de llenç bast que serveix per a portar objectes.

Prensa (*cast.*) Premsa. Màquina que serveix per a comprimir l'oliva.

Arque/Argue: Maquinària formada per un cilindre de fusta vertical, que es fa rodar per un mànec transversal, sobre el qual s'enrotlla una corda o cable i que serveix per a alçar o moure coses pesades.

Horca (*cast.*): Forca. Pal que remata en dues o més pues fetes del mateix pal o sobreposades de ferro amb el qual els llauradors amunteguen i remouen la palla.

Rastro/Rastrillo (*cast.*): Rascle, rastell, rastre. Instrument per a recollir herba.

Esportinadas (*cast.*). Conjunt d'esportins que s'apilen per a ser premsats en l'almàssera. Cercle gran i pla d'espert per a colar la pasta de l'oli.

Les despeses ocasionades per les reformes que rebé l'almàssera entre l'any 1741 i 1750 les recollí el frare Francisco Ramos del Convent del Carme de València qui feu una descripció de les següents reparacions:

-Pague el 3 de agosto de 1741, a Joseph Roig herrero de la Puebla de hacer tres sercoles de hierro para el carajol de la prensa de aceite de la Almazara de la Eliana, dos libras y diez y nueve sueldos y seis dineros.

-Pague en 28 de octubre de 1741, a Bautista Real de serrar una cusera, para la Almazara de aceite de la Eliana, doce sueldos.

-Pague en 1747 de serrar y rollar una cusera para la Almazara de la Eliana, 10 sueldos.

-El día 20 de octubre de 1749, merque tres cayces de yeso para componer el Reglón de la Almazara de la Eliana, 12 libras, 9 sueldos.

-Pague el 24 de diciembre de 1750, según dos recibos de Agustín Sol, maestro de molinos de componer la rueda del molino y la prensa de aceite de la Eliana, todo 3 libras 5 sueldos. Fr. Ramos (ARV, 1738-1751).

En virtut al Concordat de 1737 (Palao, 1997), les possessions del Convent del Carme adquirides en data posterior a aquest any estaven exemptes de la contribució del subsidi eclesiàstic.

Hi figuren com a propietats les següents:

Otra casa y almazara y demás pertenecientes a la misma, en la Puebla de Vallbona partida Almazera, y juntamente con otra casa, nueve anegadas tierra huerta, en el propio término, partida del Boñ, junto a otra casa, todo adquirido en el año 1825, que produce en venta 810 rs...

Juntamente con dicha casa, nueve anegadas y cuarenta y dos cepas de tierra huerta, en el propio término, partida del Campo del Boñ, juntas a dicha casa, que todo junto produce en venta adquirido en el año 1802, 810rs (ARV, 1825).

Dels bens declarats entre els quals es troba l'Almassereta de propietat.

L'AIGUA I L'ELECTRICITAT

El subministre d'aigua de l'Almassereta era proporcionat pels pous. Dos d'ells eren públics, situats un a la part de dalt de la barriada i l'altre al davall. Uns altres tres pous eren particulars, trobant-se dins de les cases.

Anys més tard, els veïns construïren les rases per a la col·locació de les canonades que haurien de transportar l'aigua des de la masia del Retiro, que era el punt més pròxim al qual arribava l'aigua del pou del Carme –o del *tio* Ismael–, que va ser el primer pou a abastir d'aigua potable el poblat de l'Eliana.

ELS HABITANTS DE L'ALMASSERETA

Segons consta en el *Nomenclátor ... de España* (1863-1871k), l'Almassereta era definida com un caseriu distant del seu ajuntament (la Pobra de Vallbona) a 2,5 quilòmetres i comptava amb 11 cases habitades constantment, de les quals 10 eren d'una sola planta i l'altra de només un pis.

Per a l'any 1888 el nombre de cases era de 10, de les quals set ho eren d'una planta i tres de dues plantes. La població censada en data de 31 de desembre de 1887 alcançava els 41 habitants de fet i 47 de dret. (Instituto Geográfico y Estadístico, 1892-1895e).

L'any 1899, el ministeri de la Governació declarà els colons de la propietat agrícola de l'Almassereta, propietat del marquès de Cáceres, exempts del servei militar, per reunir les condicions i privilegis adients, evitant la revisió anual de la mateixa (Las Provincias, 1899).

La població creixia de forma lenta en els anys següents, tenint en compte l'escàs nombre d'habitatges, que en l'any 1910 ha-

via pujat a tretze. En el cens de 20 d'agost de 1925 el nombre d'habitants era de 48 de fet i de dret.

Per al bienni 1953-1955 les cases comptabilitzades eren vint i el nombre d'habitants 55. Potser aquest increment siga ocasionat per la inclusió en el cens de les cases o masies pròximes al lloc, ja que les cases construïdes en la barriada no havien sigut tantes.

Quant a aquest escàs increment de la població està constatat que la casa passava en herència a un dels membres de la família; la resta es traslladava al poble de l'Eliana, passant així a incrementar aquesta població en detriment de l'Almassereta.

A continuació es detallen els diferents habitatges o cases que ha conformat l'Almassereta, prou reformades en l'actualitat, a les quals han habitat diverses generacions, bé per haver-hi nascut o bé per haver emigrat des d'altres províncies.

Fig. 3: *Habitants de l'Almassereta de celebració* [Fotografia], 1964, Arxiu del CEL. Cedit per la família del Sr. Juan Peris Gimeno.

Fig. 4: Veïns de l'Almassereta en dies de Pasqua en S. Vicent de Lliria: Vicente Rubio, Rosita Espinosa, María Camps, Carmen Espinosa, Eugenia Olmos, Vicente Peris, Manuel Peris, Isabel Simarro, i altre [Fotografia], anys 50, Arxiu del CEL. Cedit pel Sr. Vicente Rubio.

Fig. 5: Veïns de l'Almassereta de Pasqua, al riu Túria: Vicenta Bagues, Manuel Peris, Isabel Simarro, María Arnal, Manuela Fernández amb els xiquets Vicente Espinosa, Pepe Peris, María Espinosa i Carmen Navarro. [Fotografia], anys 60, Arxiu del CEL. Cedit per la Sra. Vicenta Bagues.

Fig. 6: Plànol actual de l'Almassereta (modificat).
Nota: Adaptat de situació de l'Almassereta. Avda. Polideportivo, s/n, 46183. L'Eliana. Valencia de Google, s.d.-h, de <https://maps.app.goo.gl/ojd2cyvybqzZi9YGA> Google, Inst. Geogr. Nacional ©2024

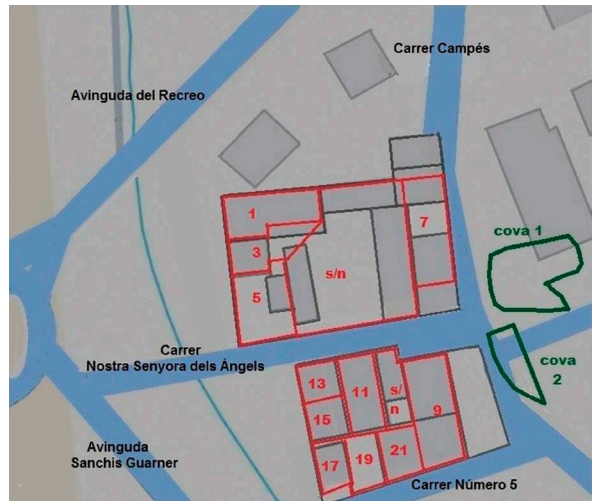

Fig. 7: Recreació sobre el mapa anterior dels diferents habitatges.

Nota: Adaptat d' habitatges de l'Almassereta. Avda. Polideportivo, s/n, 46183. L'Eliana. Valencia de Google, s.d.-i, de <https://maps.app.goo.gl/K6cJp8PB9LZPUeLn9> Google, Inst. Geogr. Nacional ©2024

Cova número 1

Se situava en l'actual Carrer del Campés.

Va ser construïda pel senyor Vicente Sánchez Romero, *el tio Foguerer*, allà pels anys 30 del segle passat. Casat en primeres núpcies amb la senyora María Puertes i amb la senyora Margarita Cristal Tarazona en segones. Del segon matrimoni tingué un fill, Vicente Sánchez Puertes.

La Cova fou llogada pel senyor Joaquín Martínez Molina, casat amb la senyora Juana Murcia Batierra; matrimoni amb un fill: Vicente Martínez Murcia.

Per herència, passà al senyor Vicente Sánchez Puertes, fill del primer propietari, qui continuà amb el malnom del *Foguerer*. Aquest es va casar amb la senyora Carmen Auxina Alonso. El matrimoni hi va viure fins els anys 70.

Als anys 90, la cova es va enfonsar a causa de les pluges.

Cova número 2

Se situava en l'actual Carrer del Campés. Dalt hi figurava una figuera palera, junt amb el fumental.

Va ser construïda als anys 30 pel senyor Juan Ramón Olmos Leiva, casat amb la senyora Emilia Leiva Figueroa. Tingueren quatre fills: Eugenia, Ramón, Josefa i Macario Olmos Leiva.

La família habità la cova fins a l'any 1941, quan fou llogada al senyor Segundo Ponce Aba, casat amb la senyora Inocencia Ponce Pardo. Tenien una filla: Carmen Ponce Ponce.

Fins l'any 1970, el propietari la utilitzà com a magatzem, fins al total enderrocament als anys 90, també produït per les pluges.

Fig. 8: *El Sr. Estanislao Garrido caminant per damunt de la cova número 1* [Fotografia], s.d., Arxiu del CEL. Cedit per la família del Sr. Vicent Rubio.

Habitatge/Immoble número 1

Se situa en l'actual avinguda de Manuel Sanchis Guarner, 42.

Va pertànyer al marquesat de Cáceres i Casa Ramos, passant per herència als fills en data 27 de juliol de 1920. Els hereus van vendre la propietat, que fou adquirida per la senyora Engracia López de Ayala. La propietat li va ser requisada en temps de guerra en 1937.

Posteriorment a la requisada, fou arrendada al senyor Salvador Rubio Espinosa i la senyora Carmen Coll Coll, els quals tenien dos fills: Juan Bautista i Salvador Rubio Coll.

La casa, que tenia un pou compartit amb la casa número 3, fou adquirida pel comerciant senyor Ismael Coll Badia, casat amb la senyora Concepción Blat Murgui.

Més tard, va ser arrendada al senyor Vicente Espinosa Camps, casat amb la senyora Encarnación Coll Soler, amb set fills: Vicente, José María, Salvador, Ricardo, Isidoro, Car-

men i Luis Espinosa Coll. El tercer dels fills, Salvador, la va adquirir en propietat. Aquest Salvador Espinosa Coll estava casat amb la senyora Carmen Molina Serra, *la Garrida*, amb la qual tingué tres fills: Salvador, Carmen i Vicente Espinosa Molina.

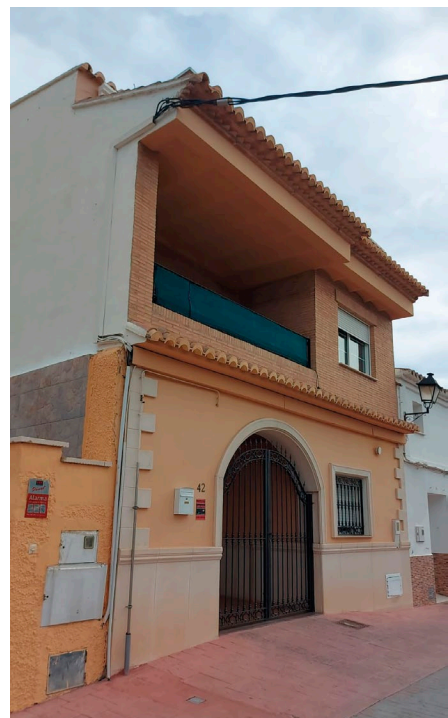
El 9 de novembre de 1976, la casa va ser adquirida pel senyor Rafael Muñoz Puche, casat amb la senyora Francisca Cantó Gracia, els qual la veneren el 19 d'octubre de 1984 al senyor Santiago Ramón García, casat amb la senyora Pilar Albarracín Lance. Els germans d'aquesta, senyors. Agustín i Manuel Albarracín Lance, casats respectivament amb les senyores Carmen Ruíz Segura i Violante Jiménez Cariñana, adquiriren i enderrocaren la casa, construint-ne una altra de nova planta.

Finalment, en maig de l'any 2007, fou adquirida per compra i part de l'herència per la senyora Inmaculada Ramón Albarracín, casada amb el senyor José Francisco Ródenas Ruíz, els quals construïren una nova casa.

Fig. 9: Grup davant de la casa número 1 [Fotografia], al voltant de 1964, Arxiu del CEL. Cedit per la família del Sr. Juan Peris Gimeno.

Fig. 10: L'antiga casa número 1, actualment és la casa número 42 de l'avinguda Sanchis Guarner, [Fotografia], 2024a, Arxiu del CEL.

Habitatge/Immoble número 3

Se situa en l'actual avinguda de Manuel Sanchis Guarner, 40.

Tenia pou propi, que compartia amb la casa número 1 i, enfront, una figuera napolitana.

Igual que la casa anterior, va pertànyer al marquesat de Cáceres i Casa Ramos, passant per herència als fills en data 27 de juliol de 1920, els quals la van vendre també a la senyora Engracia López de Ayala.

Passà a ser propietat del senyor Ismael Coll Badia i estigué arrendada fins a la compra re-

alitzada pel senyor Pascual Peris, casat amb la senyora Mariana Cañizares Berga. El matrimoni tingué tres fills: Mariano, Vicente i Terio Peris Cañizares. Passà per herència al primer dels fills, Mariano, casat amb la senyora Genoveva Gimeno Soler. Aquest matrimoni tingué tres fills: Juan, Manuel i Vicente Peris Gimeno.

Seria el major, Juan, qui heretà la casa i va procedir a la seua restauració. Del seu matrimoni amb la senyora Encarna Juan Alacreu nasqueren dos fills: Juan i Paco Peris Juan, els quals la van vendre l'any 2014 a la senyora Encarna Caballero i la seua filla, Encarna Santiago Castilla.

Fig. 11: *Celebració d'una comunió, enfront de l'habitatge número 3, sota la figuera* [Fotografia], 1964, Arxiu del CEL. Cedit per la família del Sr. Juan Peris Gimeno.

Fig. 12: *Aspecte actual de la casa número 3, que avui correspon al número 34 de l'avinguda Sanchis Guarner* [Fotografia], 2024b, Arxiu del CEL.

Habitatge/Immoble número 5

Se situa en l'actual carrer Mare de Déu dels Àngels, 1.

Comptava amb pou propi.

Com en les cases 1 i 3, va pertànyer a l'orde dels carmelites com a almàssera, desamortitzada per Mendizábal, sent el marquès de Casa Ramos y de la Fidelidad qui la va adquirir. Per herència, passa del marquès a la seua filla, María de las Nieves, casada amb el marquès de Cáceres i, posteriorment, serien els fills del matrimoni els que la van heretar en juliol de 1920.

Venuda a la senyora Engracia López de Ayala i requisada en 1937 en temps de guerra.

En l'informe que l'arquebisbe Fabián y Fuero [ca. 1971b] va realitzar a finals del segle XVIII (1790-1791) sobre les ermites, esglésies i parròquies de l'arquebisbat de València, en referir-se a la parròquia de la Pobla de Vallbo-

na (que va traduir com a *Puebla de Valle Buena*), s'hi nomena una casa de camp numerada amb el número 6, amb cultiu i molí menut d'oli, que pertanyia a la senyora María Épila Cataluña de Vinalesa, filla de Jaime de Puzol i María de Vinalesa.

Aquesta dona estava casada amb el senyor José Espinosa Cardona –fill d'Andrés i Teresa de Montcada– el qual va morir el 30 de setembre de 1783. Del matrimoni entre María Épila i José, nasqueren cinc fills: Mariano, nascut a Foios; María Antonia, nascuda el 17 d'abril de 1763; Miguel Cayetano Vicente, l'1 de març de 1770; Domingo Vicente, el 27 de setembre de 1772 i Antonio Vicente Mariano Espinosa Épila, el 17 de juny de 1777, tots quatre a la Pobla de Vallbona.

Viuda d'aquest primer matrimoni, María Épila tornà a casar-se amb el senyor Ignacio Manuel, també viudo, el dia 14 de març de 1772.

Fig. 13: Corral de la casa número 5, amb el Sr. Vicente Espinosa i la Sra. Carmen Moreno [Fotografia], s.d., Arxiu del CEL. Cedit per la família del Sr. Vicent Rubio.

Fig. 14: Al fons, la casa número 5 i la porta derruïda del corral. El xiquet, Salvador Garrido [Fotografia], s.d., Arxiu del CEL. Cedit per la família del Sr. Vicent Rubio.

Amb el pas del temps, la casa estigué arrendada al senyor Mauricio Palacio Inglés, casat amb la senyora Isabel Giménez Badia; el matrimoni tingué dos filles: Elvira i Dolores Palacios Giménez.

L'arrendament continuà en la figura d'Elvira, la filla major, casada amb el senyor Salvador Torrent Espinosa, que van tenir tres filles: Elvira, Carmen i Fina Torrent Palacios.

L'any 1942, fou adquirida pels senyors José Riesgo Gallo, Manuel Martínez Castro i Juan Alero Riesgo, que la van vendre en 1946 als senyors José Martí Hernández i José Cubiells Ridaura. El primer, José Martí, estava casat amb la senyora Adelaida Donat Climent i el segon, José Cubiells ho era amb la senyora Concepción Andreu Juan. La casa fou arrendada al senyor Vitorino Máñez García, casat amb la

senyora Carmen Espinosa Coll, els quals hi viuen amb els seus fills: Vicente, Carmen, Pepín i Rosita Máñez Espinosa.

L'any 1959 en data 15 de novembre, la casa fou adquirida per la viuda i arrendatària, Carmen Espinosa Coll.

Per la dècada dels 60 fou llogada pel senyor Francisco Solano i la seua dona, senyora Aurorita que vivien amb els seus fills, Mari i Paco.

L'any 1977, va ser adquirida pel senyor Manuel Gimeno Ballester, *Caragol*, casat amb la senyora Filomena Desco Coll. Aquests enderrocaren la casa i vengueren el solar el dia 15 de novembre de 2007 al senyor Vicente Alexandre Carbó, àlies *Mansanera*, casat amb la senyora Josefina Miguel Badia.

Avui és un corral.

Fig. 15: Aspecte actual de la casa número 5 en el carrer Mare de Déu dels Àngels, 1 ACC, [Fotografia], 2024c, Arxiu del CEL.

Habitatge/Immoble sense número

Se situa en l'actual carrer Mare de Déu dels Àngels, 3.

Es tracta d'un corral que pertanyia a la casa número 5, per tant, propietat de María de las Nieves Yanguas Velandia. Els seus fills, en heretar-la, vengueren la casa i el corral a la senyora Engracia López de Ayala, i fou requisada en temps de guerra, igual que les cases 1 i 3.

En 1942 la casa va ser adquirida pels senyors José Riesgo Gallo, Manuel Martínez Castro i Juan Acero Riesgo (més tard, en 1947 adquiriren la casa número 5). En 1946 vengueren

la propietat al senyor José Martí Hernández, casat amb la senyora Adelaida Donat Climent i al senyor José Cubells Ridaura, casat amb la senyora Concepción Andreu Juan, els quals, un any abans, havien adquirit també la casa número 5, i la van arrendar també al senyor Vitorino Máñez García, casat amb la senyora Carmen Espinosa Coll, fins a procedir-se a la seua venda, en 1959, quan la va comprar el senyor Vicente Rubio Ramón, *Peret*, casat amb la senyora Pilar Miguel Badia. Passà per herència en l'any 2010 als tres fills del matrimoni: Vicente Ramón, Ricardo i Juan José Rubio Miguel i, definitivament, en 1922 al primer dels tres germans, Vicente Ramón.

Fig. 16: Corral annex a la casa número 5, avui número 3 del carrer Mare de Déu dels Àngels, [Fotografia], 2024d, Arxiu del CEL.

Habitatge/Immoble número 7

Se situa en l'actual carrer Mare de Déu dels Àngels, 5.

Va pertànyer al senyor José Espinosa Ferrer, casat amb la senyora Manuela Benau Andrés. Va heretar la casa el seu fill, el senyor Vicente Espinosa Benau, casat amb la senyora Dolores Camps Gimeno, els quals la deixaren en herència al fill, senyor Vicente Espinosa Camps.

Aquest es va casar amb la senyora Florencia Quinto García i tingueren cinc fills: Rosario, Juan, Vicente, Ramón i Florencia.

De 1943 a 1944 la casa fou llogada al senyor Manuel Vicente Monzó, casat amb Concha Villarroya Camps, els quals tingueren cinc fills: Vicente, Concheta, Manolo, María i Paco, l'últim dels quals va nàixer en la mateixa casa.

Per la dècada dels anys cinquanta, foren el senyor Estanislao Garrido Calaforra i la seua dona, senyora María Camps Rubio els que llogaren la casa. Per aquesta mateixa dècada entrà a viure-hi el senyor Vicente Espinosa Quinto. El seu fill major l'heretà en 1970, convertint-se

en el propietari. Aquest estava casat amb la senyora Vicenta Bargues Bochons. Tingueren dos fills: Vicente i Julia Espinosa Bargues. El matrimoni procedí al seu enderrocament per a construir una nova casa, la qual acabà sent heretada pel primogènit, senyor Vicente Espinosa Bargues, casat amb la senyora Antonia Luque Bujalance i pares de dos filles: Arancha i Laura Espinosa Bujalance.

Fig. 17: Al fons, casa número 7. Els xiquets, Vicent i Ricardo Rubio [Fotografia], s.d., Arxiu del CEL. Cedit pel Sr. Vicent Rubio.

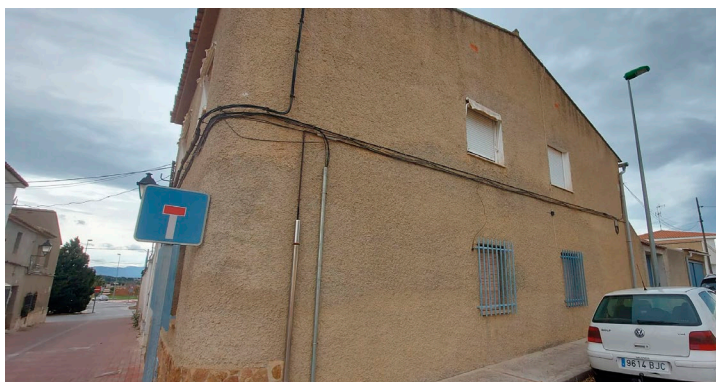
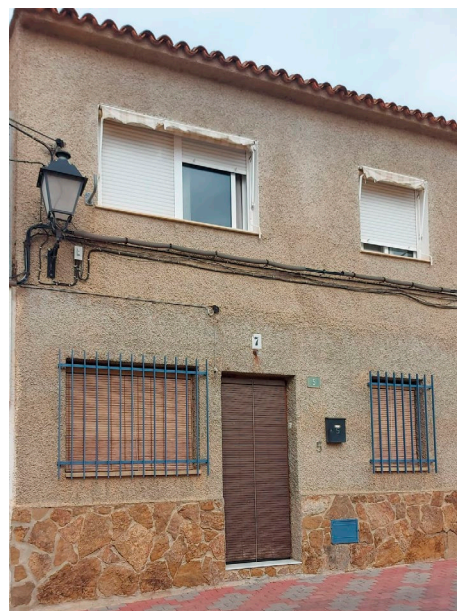

Fig. 18: Cantonera de l'habitatge número 7 [Fotografia], 2024e, Arxiu del CEL.

Fig. 19: Habitatge número 7 en el carrer carrer Mare de Déu dels Àngels. En la façana figuren els números 7 i 5 [Fotografia], 2024f, Arxiu del CEL.

Habitatge/Immoble número 9

Se situa en l'actual carrer Mare de Déu dels Àngels, 8.

Pertangué al senyor Isidro Coll Valero, casat amb la senyora Vicenta Verdevio López, habitant en ella amb els quatre fills: Isidoro, Dolores, Vicenta i Manuel Coll Verdevio.

Més tard, la va comprar el senyor Pedro Rubio Marco, casat amb una de les filles de l'anterior propietari, senyora Vicenta Coll Verdevio, pares de dos fills: Vicente i José Rubio Coll.

La casa, que tenia pou propi, fou restaurada per aquest matrimoni.

En data de 14 de novembre de 1929 passà per herència al senyor Vicente Rubio Coll, casat amb la senyora Carmen Ramón Alexandre, pares del senyor Vicente Rubio Ramón, casat amb la senyora Pilar Miguel Badia. Aquest

últim matrimoni, propietaris de la casa, procediren a una primera restauració a finals dels anys cinquanta i una altra allà pels anys setanta. Dels tres fills del matrimoni, Vicente, Ricardo i Juan José Rubio Miguel acabà sent-ne propietari Ricardo, en 2022.

Fig. 20: Foto feta des de la casa número 9. Els xiquets, Vicente Espinosa i Salvador Garrido [Fotografia], s.d., Arxiu del CEL. Cedit per la Sra. Vicenta Bargues.

Fig. 21: L'habitatge número 9 en l'actualitat és el número 8 del carrer Mare de Déu dels Àngels [Fotografia], 2024g, Arxiu del CEL.

Fig. 22: Part darrera de la mateixa casa que dona al carrer número 5 [Fotografia], 2024h, Arxiu del CEL.

Habitatge/Immoble sense número

Se situa en l'actual carrer Mare de Déu dels Àngels, 6.

Es tractava d'un corral tancat que en 1929 va pertànyer al senyor Ramón Marco. Posteriorment, fou adquirit per la senyora Francisca Comes Palacios qui, a la vegada, la va vendre el 27 de novembre de 1956 al senyor Estanislao Garrido Calaforra, casat amb la senyora María Camps Rubio, sense descendència.

Aquests senyors edificaren una nova casa que acabà sent enderrocada alls anys 80, construint-ne una de nova en la qual visqueren fins a l'any 2010.

La propietat passà als hereus, els quals la vengueren en 2014 al senyor Francisco José de Lario Cabañero, casat amb la senyora María Rosario Coll Ballester, els quals procediren a la seua reforma, passant a viure-hi la filla.

Fig. 23: *Habitatge sense número que en l'actualitat correspon al número 6 del carrer Mare de Déu dels Àngels* [Fotografia], 2024i, Arxiu del CEL.

Habitatge/Immoble número 11

Se situa en l'actual carrer Mare de Déu dels Àngels, 4.

Era propietat del senyor Salvador Comes Zaragoza, casat amb la senyora Petra Palacios Inglés. Tingueren dos fills: Salvador i Paquita Comes Palacios.

La propietat passà per herència a la senyora Paquita Comes Palacios, casada amb el senyor Lucas Ballester Aguilar. El matrimoni tingué dues filles: Paquita i Carmen Ballester Comes, les quals heretaren la casa.

Llogada al senyor Terio Peris Cañizares, casat amb la senyora Jesusa Ramón Quinto, pare i mare de cinc fills: María, Carmen, Dolores, Chon i Terio Peris Ramón.

Pels anys 1930 la casa fou llogada al senyor José Capella i la seua dona, Teresa Serra, que hi van viure amb els fills, José i Teresín Capella.

Pels anys 40 els llogaters foren el senyor José María Espinosa Coll i la senyora Natividad Vergadá Campos; el lloguer passà més tard al senyor José María Navarro Coll, casat amb la senyora Carmen Marimón Martínez i posteriorment, entre els anys 50 i 60, l'arrendament passà al fill, senyor Francisco Navarro Marimón. Aquest senyor era casat amb la senyora Manuela Fernández Antón amb la qual tingué 3 filles: Maruja, Isabel i Carmen Navarro Fernández.

Als anys 60 la casa fou arrendada pel senyor Miguel Marzá Marzá, casat amb la senyora Pilar Moratalla Vinuesa, amb una filla, Pilar Marzá Moratalla.

De 1971 a 1973, els llogaters foren la senyora Rosa Tomás, *la Rubia* i el seu marit, senyor Eduardo Merino.

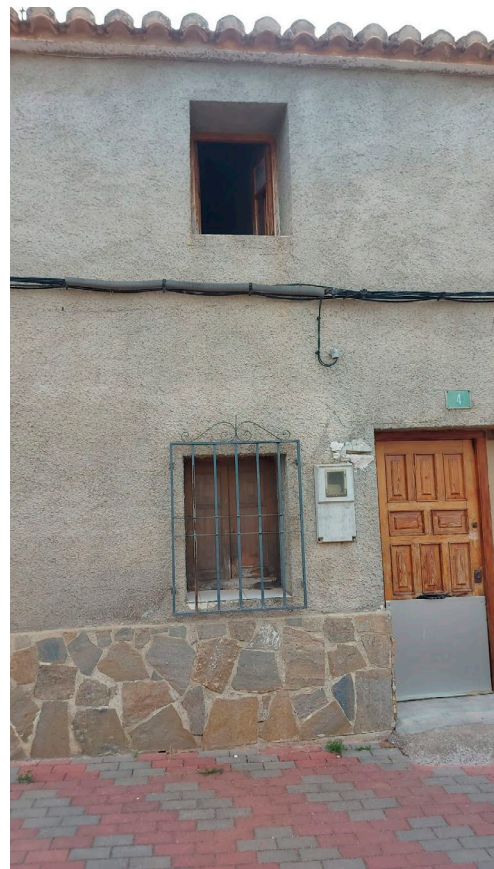

Fig. 24: L'habitatge número 11, en l'actualitat és el número 4 del carrer Mare de Déu dels Àngels [Fotografia], 2024j, Arxiu del CEL.

Anys més tard, passà al senyor Antonio Arroyo Rodríguez, casat amb la senyora Teresa Martínez Casas amb un fill, Juan Pascual Arroyo Martínez, arrendataris fins a la dècada dels 90 en què passà al senyor Vicente Sánchez Puertes, *el tio Foguerer*, qui la va restaurar i l'habità fins a l'any 2001.

Des d'aquest any 2001 fins al 2017, el resident fou el senyor Antonio Urbán Martínez, fins que la va adquirir el veí de la casa contigua, senyor José de Lario Cabañero i la seua dona, senyora Rosario Coll Ballester.

Habitatge/Immoble número 13

Se situa en l'actual avinguda de Manuel Sanchis Guarner, 36 (2ACC).

Fou adquirida en 1930 pel senyor Salvador Comes Zaragoza, propietari també de la casa número 11, el qual la va arrendar al senyor Juan Desco casat amb la senyora Felipa Martínez.

Als anys 40, l'arrendatari fou el senyor José Capella que ja havia estat arrendat en els anys 30 en el número 11.

Als anys 50, el propietari la va vendre al senyor Andrés Valero, *Pisca*, casat amb la senyora Enriqueta Enguïdanos, els quals la passaren en herència a la filla, senyora Pilar Valero Enguïdanos. Aquesta senyora estava casada amb el senyor Vicente Máñez Espinosa i tingueren una filla, Pilar Máñez Valero.

L'any 1962 fou de nou venuda, en aquesta ocasió al senyor Antonio Ayora García, el qual la restaurà. Casat amb la senyora Margarita Sánchez Blesa, amb la qual tingué tres fills: Rosendo, Caridad i Salvador Ayora Sánchez.

Arrendada de nou al senyor Antonio López Hidalgo i senyora Josefa Redondo Lara, els quals visqueren en la casa amb els fills, Antonia i Francisco López Redondo.

En 1970 la comprà el senyor Juan Puig Pinós, *el Català*, qui també la restaurà. Casat amb la senyora Carmen Peña Cruz, tingueren dues filles: Carmen i Rosita Puig Peña.

En 1975 va ser adquirida pel senyor Andrés Juan Alacreu, casat amb la senyora Dolores Rubio Alegre. Tingueren tres filles: Lolín, Carmen i Juanita Juan Rubio.

La casa fou enderrocada, construint-se'n una de nova, heretada per les filles en 2013.

Fig. 25: L'habitatge número 13 en l'actual avinguda Sanchis Guarner, 2 ACC [Fotografia], 2024k, Arxiu del CEL.

Habitatge/Immoble número 15

Se situa en l'actual avinguda de Manuel Sanchis Guarner, 34.

Pertangué per herència a la senyora María de las Nieves Noguera Yanguas.

Hi estigueren arrendats el senyor Vicente Camps, de professió sereno, casat amb la senyora Pascuala Puchau Montaner. Els sis fills del matrimoni foren: Pascuala, Miguel, José, Francisca, Bautista i Ricardo Camps Puchau.

En 1930 va ser adquirida pel senyor Vicente Espinosa Camps, casat amb la senyora Encarnación Coll Soler, amb la qual tingué set fills: Vicente, Carmen, Salvador, Luis, Isidoro, Ricardo i José María Espinosa Coll.

En 1958 la va heretar un dels fills, el senyor Ricardo Espinosa Coll, casat amb la senyora María Arnal Navarro; matrimoni amb dos fills: Ricardo i María Espinosa Arnal.

En la dècada dels 60 llogaren la casa al senyor Francisco Bujalance Núñez, casat amb la senyora Antonia López Redondo, amb tres filles: Mari Carmen, Pepi i Paquita Bujalance López. I als anys 70, als senyors José Espinosa Molina, *tio Rabosa* i Carmen Morán Llopis.

El 1998 l'heretà la senyora María Espinosa Arnal, casada amb el senyor Miguel Rico Peinado, amb tres filles: Marta, Laura i María Rico Espinosa.

Enderrocaren la casa i en construïren una de nova.

Fig. 26: *Taulellet conservat en la casa actual* [Fotografia], 2024l, Arxiu del CEL.

Fig. 27: *L'habitatge número 15 amb María Arnal Navarro i Carmen Marimón a la porta* [Fotografia], s.d., Arxiu del CEL. Cedit per la família de la Sra. María Espinosa.

Fig. 28: *La casa en l'actualitat, en el número 34 de l'avinguda Sanchis Guarner* [Fotografia], 2024m, Arxiu del CEL.

Habitatge/Immoble número 17

Se situa en l'actual avinguda de Manuel Sanchis Guarner, 32.

Fou propietat del senyor José Martí Espinosa. Més tard, en 1930, del senyor Vicente Martí Alegre i posteriorment, del senyor José Martí Alegre, *Camasemà*, casat amb la senyora Carmen Villarroya Silvestre.

El senyor Vicente Sánchez Romero, *el tio Foguerer*, qui havia habitat la cova 1, la va llogar i d'aquest passà el lloguer al fill, senyor Vicente Sánchez Puertes.

En la dècada dels anys 60, el nou propietari fou el senyor José Espinosa Molina, *Rabosa*, casat amb la senyora Carmen Morán Llopis, sent restaurada en aquest moment.

Pels anys 80 fou de nou venuda al senyor Manuel Peris Gimeno, casat amb la senyora Isabel Simarro Fernández, i allà pels anys 90, junt amb una altra casa veïna de la seua propietat, procediren de nou a la venda de la casa al senyor José Carlos Castell Monsalve. Aquest últim les va enderrocar totes dues per a construir-ne una de nova.

Allà pels anys 90 va ser adquirida pel senyor Carlos Castell Monsalve amb dos fills: Diego i Carlos.

Fig. 29: La casa número 17 en l'actualitat, en l'avinguda Sanchis Guarner, 32 [Fotografia], 2024n. Arxiu del CEL.

Habitatge/Immoble número 19

Se situa en l'actual carrer Campés, accés 18. Enfront de la casa hi havia una barraca i una figuera.

La casa fou arrendada pel senyor Crisóstomo Desco March, llaurador, casat amb la senyora Francisca Collado Serrolar amb els quatre fills: Juan, José, Vicenta i Ricardo Desco Collado.

D'aquest matrimoni, se'n va fer ressó la premsa per la detenció del tal Crisóstomo a causa de l'intent d'assassinat a la seua dona:

Detención:

La guardia civil del puesto de Puebla de Vallbona, ha detenido al labrador Crisóstomo Desco March, de 56 años, domiciliado en el caserío de Almacereta, que intentó ahorcar con una cuerda que había puesto en una higuera, á su esposa Francisca Collado Serrolar, de 52 años.

Crisóstomo adoptó la fatídica determinación á consecuencia de una violenta discusión habida entre los esposos, por asuntos de familia.

El juzgado instruye diligencias (El Pueblo, 1926, p. 6).

Va pertànyer al senyor Pedro Miguel Ramón, casat amb la senyora Vicenta Navarro Camps. Tingueren quatre fills: Ricardo, Anita, Ramón i Julia Miguel Navarro, passant per herència al tercer dels fills, Ramón. Aquest estava casat amb la senyora Pilar Badia Izquierdo amb la qual tingué quatre fills: Ramón –que nasqué a la mateixa casa–, Francisco, Pilar i Fina Miguel Badia.

En 1935 va adquirir la casa el senyor Ricardo Desco Collado, els pares del qual ja hi havien viscut; casat amb la senyora Carmen Mir Hueso, *la Cacaúa*, tingueren una filla, Carmen Desco Mir.

Fig. 30: *María Camps, Isabel Simarro amb els xiquets Pepe i Víctor Peris Simarro. Celebració de la comunió, sota la figuera de la casa 19 [Fotografia], al voltant de 1966, Arxiu del CEL. Cedit per la família del Sr. Vicent Rubio.*

Fig. 31: *Els habitatges número 17 i 19 que formen una sola casa en l'actualitat [Fotografia], 2024o, Arxiu del CEL.*

La casa fou venuda l'any 1950 al senyor Manuel Peris Gimeno, casat amb la senyora Isabel Simarro Fernández. Tingueren dos fills: Víctor i Pepe Peris Simarro. Enfront de la casa, es va construir una barraca. En aquesta barraca vivia una dona major i, anys més tard, el propietari de la casa, el senyor Manuel Peris, l'aprofità per a la cria de porcs.

Per la dècada dels 60, la casa fou arrendada al senyor José Marqués Comino, casat amb la senyora Carmela Luque García. Tingueren dos fills: Francisco i Rafael Marqués Luque.

En la dècada dels 90, la propietat fou adquirida pel senyor José Carlos Castell Monsalve, qui acabà enderrocant aquesta casa i la veïna, la número 17, per a construir-ne una de nova en els dos solar.

Habitatge/Immoble número 21

Se situa a l'actual carrer Campés, 6.

En 1929 pertanyia al senyor Juan Bautista Marco. Als anys 40 i fins l'any 1955, passà la propietat al senyor Ramón Espinosa Romero, *el Ceguet*, casat amb la senyora Serafina Pelechá, amb dos fills: Carmen i Ramón Espinosa Pelechá.

En aquell any de 1955 la va comprar el senyor Bernardino Gómez López, casat amb la senyora Esperanza Roberto Valero, els quals la vengueren al senyor Pascual Boix Silvestre, l'any 1964. Aquest era casat amb la senyora Carmen Ponce Ponce i no tingueren fills. La casa la van restaurar en els anys 80.

Heretaren la casa familiars directes, els quals la van vendre en 2014 al senyor Gonzalo López Brazo.

Fig. 32: L'habitatge número 21, en l'actualitat és el número 6 ACC del carrer Número 5 [Fotografia], 2024p, Arxiu del CEL.

Habitatge/Immoble sense número

Se situa en l'actual carrer Madrid.

La casa compta amb una parcel·la al voltant. Rep el nom de *Villa Cecilia* i està pròxima a l'Almassereta.

Fou construïda pel senyor Jorge Juan Paredes, casat amb la senyora Cecilia Alacreu Arce, allà pels anys 40. Tingueren cinc fills: Cecilia, Jorge, Andrés, Encarna i Vicente Juan Alacreu.

Als anys 60 fou arrendada al senyor Quirico Navarro Romer, casat amb la senyora Carmen Salas León. Tingueren quatre fills: María Jesús, Ángel, José i Mari Carmen Navarro Salas.

Per herència, passà la propietat al senyor Andrés Juan Alacreu, casat amb la senyora Dolores Rubio Aguilar, que tingueren tres filles: Dolores, Carmen i Juanita Juan Rubio.

Fig. 33: Actual *Villa Cecilia* en el carrer Madrid [Fotografia], 2024q, Arxiu del CEL.

REFERÈNCIES

- Arxiu del Regne de València. (1719 - 1816). *Inventario de los bienes inmuebles existentes en el convento del Carmen de Valencia, de la orden de los carmelitas calzados y de su Alquería de La Eliana*. Inventario. Signatura: C CR CarCdos Carm Prop: Clero, Libro 1.533. Valencia. Generalitat Valenciana. [ARV]. https://savex.gva.es/flora/jsp/index_view_opac_castellano.jsp?record=savex_364869
- Arxiu del Regne de València. (18 d'agost de 1738 a 24 de maig de 1751). *Ingresos y Gastos del convento del Carmen de los frailes carmelitas calzados de la ciudad de Valencia: Gastos de La Almasereta*. Libro de registro. Signatura: C CR CarCdos Carm Cont : Clero, Libro 1570. Valencia. Generalitat Valenciana. [ARV]. https://savex.gva.es/flora/jsp/index_view_opac_castellano.jsp?record=savex_364817
- Arxiu del Regne de València. (1825). *Almazereta, propiedad del Convento del Carmen en el término de la Puebla de Vallbona*. Legajo 17. Clero. Valencia. Generalitat Valenciana. [ARV].
- Arxiu del Regne de València. (1835). Registro del convento del Carmen de diferentes materiales. Inventario. Clero, Libro 4183. Valencia. Generalitat Valenciana. [ARV].
- El Pueblo (15 de juny de 1926) Sucesos: Detención. *El Pueblo: Diario republicano de Valencia*, p. 6. Biblioteca Virtual de Prensa Histórica. Ministerio de Cultura y Deporte. España: CC BY 4.0 https://prensahistorica.mcu.es/es/catalogo_imagenes/grupo.do?path=2000673431
- Fabián y Fuero, F. [ca.1791b]. *Primera parte de la relación hecha por el arzobispo Fabián y Fuero en virtud de la Real orden de su M. de 18 de abril de 1790 que contiene los dos primeros partidos del arzobispado de València, distrito de València, de los cuatro que lo componen. Parte a la que se refiere Casas vulgo las Venta: 6. la casa de campo con labranza, vulgo de Espinosa o Almacereta*. Manuscrito. Sig. MS0035. Bibliotecas del MAEC. Archivo y Biblioteca. Ministerio de Asuntos Exteriores, Unión Europea y de Cooperación. Madrid. <https://biblioteca.exteriores.gob.es/cgi-bin/koha/opac-MARCdetail.pl?biblionumber=296194>
- Instituto Geográfico y Estadístico. (1892 - 1895e). Nomenclátor de las ciudades, villas, lugares, aldeas y demás entidades de poblaciones de España en 1º de enero de 1888. *Puebla de Vallbona, La Almacereta*. (Vol. VIII. p. 1447). Biblioteca Digital Hispánica. BNE. <http://bdh-rd.bne.es/viewer.vm?id=0000199638&page=1>
- Las Provincias (19 d'octubre de 1899). Valencia: Por el ministerio de la Gobernación. ... *Las Provincias. Diario de Valencia*. p.1. Biblioteca Virtual de Prensa Histórica. Ministerio de Cultura y Deporte. España: CC BY 4.0 https://prensahistorica.mcu.es/es/catalogo_imagenes/grupo.do?path=2000791718
- Nomenclátor que comprende las poblaciones, grupos, edificios, viviendas, albergues, etc., de las cuarenta y nueve provincias de España: dispuesto por riguroso orden alfabético entre las provincias, partidos judiciales, ayuntamientos, y entidades de población. (1863-1871k). *Puebla de Vallbona, Caserío Almacereta*. (t. IV, vol.2, p. 1985). Biblioteca Digital Hispánica. BNE. <http://bdh-rd.bne.es/viewer.vm?id=0000167814&page=1>
- Palao, J. (1997). La tributación de los bienes eclesiásticos en Valencia tras los Decretos de Nueva Planta. *Estudios (LXVII)*, 1749-1766 (ver pp.1740-1750) <https://revistas.mjjusticia.gob.es/index.php/AHDE/article/view/4264>

LLISTA DE FIGURES

- Fig. 1: Institut Cartogràfic Valencià. (2022u). La Massereta [39.572586, -0.529059] [l'Eliana] [Ortofoto]. 1:2000. Ortofoto de 2022 de la Comunitat Valenciana en RGBI i 25 cm de resolució. València. Generalitat. Recuperat de <https://visor.gva.es/visor/>
- Fig. 2: Institut Cartogràfic Valencià. (2016y). La Massereta [39.572586, -0.529059] [l'Eliana] [Fotografia aèria]. 1:2000. Ortofoto de 1956-1957 de la Comunitat Valenciana pancromàtica i 50 cm de resolució. València: Institut Cartogràfic Valencià; Centro Cartogràfico y Fotográfico; Instituto Geográfico Nacional. Recuperat de <https://visor.gva.es/visor/>

- Fig. 3: *Habitants de l'Almassereta de celebració* [Fotografia], (1964). Arxiu del CEL. Cedit per la família del Sr. Juan Peris Gimeno.
- Fig. 4: *Veïns de l'Almassereta en dies de Pasqua a S.Vicent de Llúria: Vicente Rubio, Rosita Espinosa, María Camps, Carmen Espinosa, Eugenia Olmos, Vicente Peris, Manuel Peris, Isabel Simarro, i altre* [Fotografia], [ca.1950]. Arxiu del CEL. Cedit pel Sr. Vicent Rubio.
- Fig. 5: *Veïns de l'Almassereta de Pasqua, al riu Túria: Vicenta Bargues, Manuel Peris, Isabel Simarro, María Arnal, Manuela Fernández amb els xiquets Vicente Espinosa, Pepe Peris, María Espinosa i Carmen Navarro.* [Fotografia] [ca. 1960]. Arxiu del CEL. Cedit per la Sra. Vicenta Bargues.
- Fig. 6: Google. (s.d.-h). [Situació de l'Almassereta. Avda. Polideportivo, s/n, 46183. L'Eliana.València]. Recuperat el 2 de febrer de 2024. <https://maps.app.goo.gl/ojd2cyvybqzZi9YGA>
- Fig. 7: Google. (s.d.-i). [Habitatges de l'Almassereta. Avda. Polideportivo, s/n, 46183. L'Eliana.València]. Recuperat el 2 de febrer de 2024. <https://maps.app.goo.gl/K6cJp8PB9LZPUeLn9>
- Fig. 8: *El Sr. Estanislao Garrido caminant per damunt de la cova número 1* [Fotografia], (s.d.). Arxiu del CEL. Cedit per la família del Sr. Vicent Rubio.
- Fig. 9: *Grup davant de la casa número 1* [Fotografia] [ca. 1964]. Arxiu del CEL. Cedit per la família del Sr. Juan Peris Gimeno.
- Fig. 10: *L'antiga casa número 1, actualment és la casa número 42 de l'avinguda Sanchis Guarnier* [Fotografia]. (2024a). Arxiu del CEL.
- Fig. 11: *Celebració d'una comunió, enfront de l'habitatge número 3, sota la figuera* [Fotografia] [ca. 1964]. Arxiu del CEL. Cedit per la família del Sr. Juan Peris Gimeno.
- Fig. 12: *Aspecte actual de la casa número 3, que avui correspon al número 34 de l'avinguda Sanchis Guarnier* [Fotografia]. (2024b). Arxiu del CEL.
- Fig. 13: *Corral de la casa número 5, amb el Sr. Vicente Espinosa i la Sra. Carmen Moreno* [Fotografia]. (s.d.). Arxiu del CEL. Cedit per la família del Sr. Vicent Rubio.
- Fig. 14: *Al fons, la casa número 5 i la porta derruïda del corral. El xiquet, Salvador Garrido* [Fotografia]. (s.d.). Arxiu del CEL. Cedit per la família del Sr. Vicent Rubio.
- Fig. 15: *Aspecte actual de la casa número 5 en el carrer Mare de Déu dels Àngels, 1 ACC* [Fotografia]. (2024c). Arxiu del CEL
- Fig. 16: *Corral annex a la casa número 5, avui número 3 del carrer Mare de Déu dels Àngels* [Fotografia]. (2024d). Arxiu del CEL .
- Fig. 17: *Al fons, casa número 7. Els xiquets, Vicent i Ricardo Rubio* [Fotografia].(s.d.) Arxiu del CEL. Cedit pel Sr. Vicent Rubio.
- Fig. 18: *Cantonera de l'habitatge número 7* [Fotografia]. (2024e). Arxiu del CEL.
- Fig. 19: *Habitatge número 7 en el carrer Mare de Déu dels Àngels. En la façana figuren els números 7 i 5* [Fotografia]. (2024f). Arxiu del CEL.
- Fig. 20: *Foto feta des de la casa número 9. Els xiquets, Vicente Espinosa i Salvador Garrido* [Fotografia]. (s.d.). Arxiu del CEL. Cedit per la Sra. Vicenta Bargues.
- Fig. 21: *L'habitatge número 9 en l'actualitat és el número 8 del carrer Mare de Déu dels Àngels* [Fotografia]. (2024g). Arxiu del CEL
- Fig. 22 *Part darrera de la mateixa casa que dona al carrer número 5* [Fotografia]. (2024h). Arxiu del CEL
- Fig. 23: *Habitatge sense número que en l'actualitat correspon al número 6 del carrer Mare de Déu dels Àngels* [Fotografia]. (2024i). Arxiu del CEL

- Fig. 24: *L'habitatge número 11, en l'actualitat és el número 4 del carrer Mare de Déu dels Àngels* [Fotografia]. (2024j). Arxiu del CEL
- Fig. 25: *L'habitatge número 13 en l'actual avinguda Sanchis Guarner, 2 ACC* [Fotografia]. (2024k). Arxiu del CEL
- Fig. 26: *Taulellet conservat en la casa actual* [Fotografia]. (2024l). Arxiu del CEL
- Fig. 27: *L'habitatge número 15 amb María Arnal Navarro i Carmen Marimón a la porta* [Fotografia]. (s.d.). Arxiu del CEL. Cedit per la família de la Sra. María Espinosa.
- Fig. 28: *La casa en l'actualitat, en el número 34 de l'avinguda Sanchis Guarner* [Fotografia]. (2024m). Arxiu del CEL
- Fig. 29: *La casa número 17 en l'actualitat, en l'avinguda Sanchis Guarner, 32* [Fotografia]. (2024n). Arxiu del CEL
- Fig. 30: *María Camps, Isabel Simarro amb els xiquets Pepe i Víctor Peris Simarro. Celebració de la comunió, sota la figuera de la casa 19* [Fotografia] [ca.1966]. Arxiu del CEL. Cedit per la família del Sr. Vicent Rubio.
- Fig. 31: *Els habitatges número 17 i 19 que formen una sola casa en l'actualitat* [Fotografia]. (2024o). Arxiu del CEL
- Fig. 32: *L'habitatge número 21, en l'actualitat és el número 6 ACC del carrer número 5* [Fotografia]. (2024p) Arxiu del CEL
- Fig. 33: *Actual Villa Cecilia en el carrer Madrid* [Fotografia]. (2024q). Arxiu del CEL.